ATHANASIOS RANTOS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. december 18.[1]

C-145/24. P. sz. ügy

BdM Banca SpA, korábban Banca Popolare di Bari SpA
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés – Állami támogatások – Az olasz hatóságok által a Banca Tercas javára nyújtott támogatás – A Fondo interbancario di tutela dei depositi (bankközi betétbiztosítási alap) (FITD) beavatkozása a Banca Tercas veszteségeinek fedezése és a Banca Popolare di Bari részére való eladásának támogatása érdekében – Az intézkedést a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak nyilvánító (EU) 2016/1208 bizottsági határozat – A 2019. március 19-i Olaszország és társai kontra Bizottság ítélet (T-98/16, T-196/16 és T-198/16, EU:T:2019:167) által megsemmisített határozat – Az ítéletet fellebbezés alapján helybenhagyó 2021. március 2-i Bizottság kontra Olaszország és társai ítélet (C-425/19 P, EU:C:2021:154) – Kártérítési kereset – Az EUMSZ 340. cikk második bekezdése – Elévülési idő – Az uniós jog »kellően súlyos megsértésének« fogalma – Okozati összefüggés”

Bevezetés

1. Fellebbezésével a BdM Banca S.p.A., korábban Banca Popolare di Bari SpA (a továbbiakban: fellebbező) az Európai Unió Törvényszéke 2023. december 20-i Banca Popolare di Bari kontra Bizottság ítéletének (T-415/21, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2023:833) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította az Olaszország által a Banca Tercas javára nyújtott SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) állami támogatásról szóló, 2015. december 23-i (EU) 2016/1208 határozat[2] (a továbbiakban: Tercas határozat) megsemmisítése iránti keresetét.

2. A jelen fellebbezés arra hívja fel a Bíróságot, hogy vizsgálja meg az Európai Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti keresetekre vonatkozó olyan klasszikus szempontokat, mint mindenekelőtt az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikkében előírt elévülési idő kezdő időpontja, különösen ami az „azonnali” és a „folyamatos” kár közötti különbségtételt illeti, majd az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése megsértésének az EUMSZ 340. cikk második bekezdésének értelmében vett esetleges „kellően súlyos” minősítése, végül pedig – a jelen esetben a Bizottságnak – felrótt magatartás és a fellebbező által állítólagosan elszenvedett kár közötti okozati összefüggés értékelése, különösen e kár esetleges egyidejű okai miatt.

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] HL 2016. L 203., 1. o.

A jogvita előzményei és a megtámadott ítélet

3. A Tercas határozatban a Bizottság megállapította, hogy a Fondo interbancario di tutela dei depositi (bankközi betétbiztosítási alap, Olaszország; a továbbiakban: FITD) részéről a Banca Tercas (a továbbiakban: Tercas) javára történő, a Banca d'Italia (olasz nemzeti bank) által 2014. július 7-én engedélyezett beavatkozás,[3] amelynek teljes vagyona 2014. október 1. óta a fellebbező tulajdonában volt, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül, amelyet a kedvezményezettől vissza kell téríttetni.[4] 2016. február 4-én az FITD „önkéntes beavatkozást" hajtott végre a Tercas javára, és 2016. július 14-én a Tercas beolvadt a fellebbezőbe.

4. A Törvényszék a 2019. március 19-i Olaszország és társai kontra Bizottság ítéletével,[5] amelyet fellebbezés alapján helybenhagyott a Bíróság 2021. március 2-i Bizottság kontra Olaszország és társai ítélete[6] (a továbbiakban együtt: Tercas ítéletek), megsemmisítette a Tercas határozatot. Ezen ítéleteket követően a fellebbező a Tercas határozat elfogadása miatt állítólagosan elszenvedett károk megtérítését kérte a Bizottságtól, amit a Bizottság elutasított.

5. A megtámadott ítéletben a Törvényszék elutasította a fellebbező e kár megtérítése iránti keresetét. A Törvényszék, miután megállapította, hogy a magatartás jogellenességére és az okozati összefüggés fennállására vonatkozó feltételek nem teljesültek,[7] arra a következtetésre jutott, hogy e keresetet el kell utasítani, anélkül hogy szükséges lenne a kár ténylegességére vonatkozó feltétel vizsgálata.[8]

A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

6. 2024. február 26-án a fellebbező fellebbezést nyújtott be a megtámadott ítélettel szemben. Azt kéri, hogy a Bíróság egyrészt helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, másrészt pedig elsődlegesen hozzon végleges határozatot a jogvitában, valamint kötelezze a Bizottság által képviselt Uniót, hogy fizessen meg számára a vagyoni károk megtérítése címén 203,3 millió eurót, a nem vagyoni károk megtérítése címén pedig megfelelő összeget, valamint kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére; másodlagosan pedig hogy utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé.

7. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést mint elfogadhatatlant vagy mint hatástalant, és mindenesetre mint megalapozatlant, vagy másodlagosan a kártérítési kérelmet mint teljesen megalapozatlant utasítsa el, valamint a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

[3] A FITD beavatkozása három intézkedésből állt, azaz először is a 265 millió euró összegű, a Tercas negatív saját tőkéjének fedezésére szánt hozzájárulás; másodszor, a Tercas bizonyos kitettségeihez kapcsolódó hitelkockázat fedezésére szánt 35 millió eurós garancia, harmadszor pedig az első intézkedés adójogi kezeléséből eredő költségek fedezésére szánt 30 millió euró összegű garancia.

[4] A 2012. év során a Banca d'Italia által azonosított szabálytalanságokat követően az olasz kormány a Tercast rendkívüli vagyonfelügyelet alá helyezte. Az FITD beavatkozását követően ezen intézkedést megszüntették, és több tőkeemelést hajtott végre többek között a fellebbező a Tercas gazdasági helyzetének helyreállítása érdekében.

[5] T-98/16, T-196/16 és T-198/16, a továbbiakban: a Törvényszék Tercas ítélete, EU:T:2019:167.

[6] C-425/19 P, a továbbiakban: a Bíróság Tercas ítélete, EU:C:2021:154.

[7] Egyrészt a Bizottságnak felrótt magatartás jogellenességére vonatkozó feltételt illetően a Törvényszék, miközben megállapította, hogy a fellebbező által a jelen ügyben hivatkozott EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését olyan szabálynak kell minősíteni, amelynek célja, hogy magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen (a megtámadott ítélet 76–96. pontja), megállapította e szabály kellően súlyos megsértésének hiányát (ezen ítélet 101–125. pontja). Másrészt az okozati összefüggés fennállására vonatkozó feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbező nem bizonyította a Bizottság állítólagosan jogellenes magatartása és az állítólagos károk közötti közvetlen okozati összefüggés fennállását (az említett ítélet 126–161. pontja).

[8] A Törvényszék mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy a kereset elévült a fellebbező által hivatkozott egyik kár, nevezetesen a munkavállalók létszámának csökkentéséből eredő kár tekintetében (a megtámadott ítélet 61. pontja).

8. A Bíróság a 2025. szeptember 30-án tartott tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszait.

Értékelés

9. A fellebbezés három jogalapra épül, amelyek közül az első az egyik kár tekintetében a szerződésen kívüli felelősség iránti keresetnek az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikke értelmében vett elévülésére, a második az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése állítólagos megsértésének az EUMSZ 340. cikk második bekezdése értelmében vett „kellően súlyos jogsértésként” minősítésére, a harmadik pedig a Bizottságnak felrótt magatartás és a fellebbező által ez utóbbi rendelkezés értelmében vett, állítólagosan elszenvedett kár közötti okozati összefüggés fennállására vonatkozik.

Az első fellebbezési jogalapról

10. Az első jogalap az Európai Unió Bírósága alapokmánya 46. cikkének megsértésén alapul, amennyiben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a kereset elfogadhatatlan annyiban, amennyiben az a munkavállalók létszámának csökkentésével kapcsolatos kárra vonatkozik. A fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e kár a 2015. december 30-án bevezetett ösztönző terv (a továbbiakban: ösztönző terv) elfogadásakor konkretizálódott,[9] és azonnali jellegű,[10] holott az említett kár valójában nem e tervből, hanem a személyi állomány konkrét csökkentéséhez vezető későbbi műveletekből ered, tehát folyamatos jellegű.[11]

11. Az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikke értelmében, amely ugyanezen alapokmány 53. cikkének első bekezdése értelmében a Törvényszék előtti eljárásra is alkalmazandó, a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre vonatkozó ügyekben az Unió elleni eljárás megindításának joga az erre okot adó esemény felmerülésétől számított öt év alatt évül el.[12] A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ezt az elévülési időt akkortól kell számítani, amikortól a kártérítési kötelezettség feltételei együttesen fennállnak, különösen pedig amikortól a megtérítendő kár ténylegessé válik.[13] Ily módon, az elévülési idő nem a káresemény időpontjában kezdődik, hanem abban az időpontban, amikor a kár az érintett személyek vonatkozásában ténylegessé válik.[14]

[9] Közelebbről a fellebbező és a szakszervezetek között egy, a munkaviszonyban álló személyi állománynak szánt távozásra ösztönző tervről szóló megállapodásról volt szó, amelynek célja a létszám 85 fővel való csökkentése volt.

[10] Következésképpen az ötéves elévülési idő lejárt, amikor a fellebbező benyújtotta előzetes kérelmét a Bizottsághoz (lásd e tekintetben a megtámadott ítélet 61. és 68. pontját).

[11] A fellebbező szerint a szóban forgó kár nem lehetett azonnal érezhető az ösztönző terv megkötésekor (2015. december 30.), mivel ebben az időpontban csak a viselendő teher összegét lehetett megbecsülni (amelyet a 2015-ös pénzügyi évben előzetesen tartalékoltak), míg a kifizetésekre későbbi időpontban került sor, vagyis amikor a munkavállalók elfogadták a fellebbező által javasolt tervet. A Bizottság által képviselt állásponttal ellentétben ez a jogalap véleményem szerint elfogadható, mivel a fellebbező nem azt kéri, hogy a Törvényszék újból értékelje a bizonyítékokat és a tényeket (anélkül, hogy a tények elferdítésére hivatkozna), hanem e tények jogi minősítését vitatja, mivel a Törvényszék lényegében „azonnalinak” minősítette az állítólagos kárt, de nem „folyamatosnak”.

[12] Amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 29. pontjában emlékeztetett, az elévülésnek az a rendeltetése, hogy egyrészt biztosítsa a károsult jogainak védelmét, mivel az esetleges keresetindításhoz szükséges információk összegyűjtéséhez elegendő idővel kell rendelkeznie, másrészt pedig hogy megakadályozza azt, hogy a károsult határozatlan ideig késlekedhessen kártérítéshez fűződő jogának gyakorlásával. A Törvényszék ebben az értelemben hivatkozott a következő ítéletekre: 2012. november 8-i Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság ítélet (C-469/11 P, EU:C:2012:705, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2021. július 7-i Bateni kontra Bizottság ítélet (T-455/17, EU:T:2021:411, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[13] Lásd többek között: 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 29. pont); 2012. november 8-i Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság ítélet (C-469/11 P, EU:C:2012:705, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[14] Lásd többek között: 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 30. pont); 2013. február 28-i Inalca és Cremonini kontra Bizottság ítélet (C-460/09 P, EU:C:2013:111, 60. pont).

12. A megtámadott ítélet 61. pontjában a Törvényszék annak megállapítására szorítkozik, hogy a munkavállalók létszámának csökkentéséből eredő kár a 2015. december 30-án bevezetett ösztönző tervből ered, tehát az elévülési idő lejárt, amikor a fellebbező benyújtotta kérelmét a Bizottsághoz, anélkül hogy kifejezett magyarázattal szolgálna a szóban forgó kár jellegét illetően.

13. E tekintetben kiemelem, hogy mivel az ösztönző terv kötelező jellegű volt, az állítólagos kár annak időpontjában következett be,[15] és az a tény, hogy a tervet utólagosan hajtották végre, nem releváns.[16] „Folyamatos kár” alatt olyan kárt kell ugyanis érteni, amely nem egyetlen esemény során következik be, hanem progresszíven jelenik meg és fejlődik, és amelynek mértéke az eltelt idővel arányosan növekszik.[17] Másként fogalmazva, a kárt nem egyetlen esemény okozza, hanem egy tartós helyzet, míg a jelen ügyben az állítólagos kár rögzült az ösztönző terv elfogadásával.

14. Igaz, hogy az ösztönző terv elfogadásának időpontjában a fellebbező nem tudta számszerűsíteni a kár pontos összegét, amely e terv sikerétől vagy kudarcától függően változhatott. Ebben az időpontban azonban meg tudta állapítani az állítólagos kár maximális összegét, és hozzá tudta rendelni az ezen eshetőség kezeléséhez szükséges forrásokat. Egyébiránt az EUMSZ 340. cikk második bekezdése nem zárja ki a Bírósághoz fordulást az Unió közeli és kellő bizonyossággal előre látható károk miatti felelősségének általában történő megállapítása céljából, még ha a kár még nem is számszerűsíthető teljes pontossággal.[18]

15. Egyébiránt, még ha a fellebbezőhöz hasonlóan úgy is tekintjük, hogy az állítólagos kár „az első kifizetéstől” kezdődött, vagy hogy annak hatásai fokozatosan jelentkeztek, ahogyan a munkavállalók elfogadták az ösztönző tervet, ezek a körülmények nem jelentik azt, hogy e kárt „folyamatosnak” lehetne minősíteni. Véleményem szerint ilyen helyzetben egyrészt semmilyen jogalap nem teszi lehetővé az első kifizetés és a további kifizetések megkülönböztetését,[19] másrészt pedig az említett kár inkább az ösztönző terv munkavállalók általi egymást követő elfogadásához kapcsolódó károk együtteséből áll, amelyek mindegyikére a saját elévülési ideje vonatkozik.

16. E tekintetben azonban, amint arra a Bizottság a beadványaiban rámutat, elegendő azt kiemelni, hogy a fellebbező kártérítési kérelmét a 2015. december 31-i mérlegben szereplő tartalékra utalva határozta meg, és semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő azon különböző időpontokra vonatkozóan, amikor a munkavállalók elfogadták a fellebbező által javasolt ösztönző tervet.

17. A fentiek összességére figyelemmel úgy vélem, hogy az első fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

[15] Az első fokon benyújtott keresetében a fellebbező lényegében elismeri, hogy az e tervvel kapcsolatos terhet „a 2015-ös pénzügyi évre vonatkozóan esetileg és idő előtt érvényesítették”, mivel az „a következő években valósult meg ténylegesen”.

[16] Egyébiránt a fellebbező nem szembesült nehézségekkel e kárnak a 2015. december 31-én tartalékolt összeg alapján történő számszerűsítése során.

[17] Lásd ebben az értelemben: 2013. február 28-i Inalca és Cremonini kontra Bizottság ítélet (C-460/09 P, EU:C:2013:111, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: Baranowska és N., Machnikowski, P., „European Union”, *Prescription in tort law: analytical and comparative perspectives*, Intersentia, Cambridge, 2020, 706. o.; valamint Dimitrova, Y., és Picod, F., „La prescription dans l’action en responsabilité contre l’Union européenne”, *Revue des affaires européennes*, 2021, 4. sz., 858. o.

[18] Lásd többek között: Jääskinen főtanácsnok Inalca és Cremonini kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-460/09 P, EU:C:2012:632, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[19] Egyébiránt megjegyzem, hogy a fellebbező által előadott érvek egyfajta ellentmondást tartalmaznak, aki, miután azt állította, hogy a szóban forgó kárt nem lehetett kiszámítani, hanem egyszerűen pusztán megbecsülte azt az ösztönző terv megkötésekor, azt állítja, hogy az állítólagos kár csak az első kifizetéstől kezdve vált ki joghatásokat, vagyis egy olyan időpontban, amikor ezt a kárt sem lehetett véglegesen kiszámítani.

A második fellebbezési jogalapról

18. A második jogalap az EUMSZ 340. cikk második bekezdésének megsértésén alapul, amennyiben a Törvényszék kizárta, hogy a Bizottság jogellenes magatartása az uniós jog „kellően súlyos megsértésének” minősül, és nem alkalmazta helyesen a súlyos és nyilvánvaló jogsértés e jog szerinti kritériumát. A fellebbező szerint egyrészt a Bizottság nem rendelkezett mérlegelési mozgástérrel annak értékelése során, hogy az FITD Tercas érdekében történő beavatkozása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül-e, vagy mindenféleképpen korlátozott mérlegelési mozgástérrel rendelkezett, másrészt pedig a Törvényszéknek nem lett volna szabad figyelembe vennie a Tercas határozat tárgyát képező ügy ténybeli és jogi összetettségét, vagy mindenesetre a jelen ügyben ki kellett volna zárnia ezt az összetettséget.

19. A megtámadott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottságnak felróható mérlegelési hiba [20] ellenére a Bizottság nem sértette meg kellően súlyosan az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését, mivel a Bizottság által elkövetett szabálytalanság nem idegen a versenyszabályok alkalmazásának biztosításáért felelős intézmény szokásos, körültekintő és gondos magatartásától. [21]

20. Előzetesen emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése – amely az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges feltételek között szerepel – bizonyított, ha magában foglalja a mérlegelési jogköre tekintetében előírt korlátoknak az érintett intézmény általi nyilvánvaló és súlyos túllépését. [22] Így az ilyen jogsértés azonosítása olyan szabálytalanság megállapítását feltételezi, amelyet a szokásosan elővigyázatos és gondos közigazgatási szerv hasonló körülmények között nem követett volna el. [23]

21. Ezenkívül annak meghatározásához, hogy adott uniós jogszabály megsértése kellő súlyosnak tekinthető-e, figyelembe kell venni azon területet, feltételeket és összefüggést, amelyek az érintett intézmény eljárását jellemzik, mivel e tekintetben figyelembe kell venni többek között a megsértett szabály egyértelműségének és pontosságának fokát, valamint az e szabály által az uniós hatóság számára biztosított mérlegelési mozgástér terjedelmét, a megoldandó helyzet összetettségét, a szövegek alkalmazásának vagy értelmezésének nehézségeit, valamint az esetleges jogi tévedés menthetőségét vagy ennek hiányát. [24]

22. E tekintetben a megsértett jogszabály által az uniós hatóság számára biztosított mérlegelési mozgástér terjedelme csak egy azon tényezők közül, amelyeket figyelembe kell venni annak meghatározásakor, hogy e hatóság kellően súlyosan sértette-e meg e szabályt. Amennyiben

[20] A Törvényszék szerint a Tercas határozat jogellenessége a támogatás betudhatóságára és az állami forrásokra vonatkozó feltétel összetévesztéséhez kapcsolódó fogalmi hibából eredt, valamint abból, hogy a Bizottság nem szolgáltatott és nem támasztott alá elegendő olyan valószínűsítő körülményt, amely alapján megállapítható, hogy a szóban forgó intézkedés betudható volt az államnak (lásd e tekintetben a megtámadott ítélet 115. pontját).

[21] Lásd a megtámadott ítélet 114–123. pontját.

[22] Lásd: 2024. január 11-i Dyson és társai kontra Bizottság ítélet (C-122/22 P, a továbbiakban: Dyson ítélet, EU:C:2024:11, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az uniós jog kellően súlyos megsértésére vonatkozó követelmény célja a szóban forgó jogellenes jogi aktus jellegétől függetlenül annak elkerülése, hogy az érintett vállalkozások által állítólagosan elszenvedett károk viselésének kockázata akadályozza a kérdéses intézményt hatáskörének – akár a normatív jellegű, illetve gazdaságpolitikai döntéseket igénylő tevékenységének, akár közigazgatási hatáskörének keretében – a közérdek érdekében való teljes körű gyakorlásában, anélkül azonban, hogy a nyilvánvaló és nem kimenthető mulasztások következményeinek terhe harmadik személyekre hárulna (lásd ebben az értelemben: a Törvényszék 2010. március 3-i Artegodan kontra Bizottság ítélete, T-429/05, EU:T:2010:60, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[23] Lásd: Dyson ítélet (49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[24] Lásd: Dyson ítélet, 50. és 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

releváns tényezőről van szó, amit minden esetben meg kell vizsgálni, a megsértett rendelkezés által biztosított mérlegelési mozgástér hiánya nem jelenti szükségszerűen azt, hogy e rendelkezés megsértése kellően súlyos volt. Az egyes ügyek körülményeitől függően ugyanis a megállapított jogsértés elkövetésének összefüggéseire tekintettel más tényezőket is figyelembe lehet venni. Így az olyan jogszabály megsértése, amely semmilyen mérlegelési mozgásteret nem hagy az érintett hatóság számára, az egyes ügyek körülményeire tekintettel nem tűnhet nyilvánvalónak, tehát kellően súlyosnak, különösen akkor, ha az az e szabályt tartalmazó jogszabály értelmezési nehézségeire tekintettel menthető jogi tévedésből ered. [25]

23. Következésképpen, a Bíróság által alkalmazott felelősségi kritérium tartalmaz egyrészt egy szubjektív elemet az intézmény számára biztosított mérlegelési mozgásteret illetően, másrészt pedig az összefüggéssel kapcsolatos objektív elemeket. [26] Noha bizonyos helyzetekben vezethet az uniós jog egyszerű megsértése kellően súlyos jogsértés megállapításához, amennyiben a megsértett szabály csak csekély mérlegelési mozgásteret biztosít, sőt nem is biztosít egyáltalán az e jogsértést elkövető uniós hatóság számára, [27] ilyen megállapítás csak az e jogsértést övező körülmények összességéből következhet, amennyiben e körülmények vizsgálata nem tár fel egyetlen más olyan releváns tényezőt sem, amely a mérlegelési jogkör e korlátja megsértésének nyilvánvaló és súlyos jellegét kizárná. [28]

24. A jelen ügyben a Tercas ítéletekben megállapítást nyert, hogy a Tercas határozat jogellenessége lényegében két fogalmi hibából ered, amelyek közül az első a támogatás betudhatóságára és az állami forrásokra vonatkozó feltétel összekeveréséhez, [29] a második pedig a jelen ügyben egy magánjogi jogalany által nyújtott támogatás államnak való betudhatóságára vonatkozó feltétel értékeléséhez kapcsolódik, ugyanazon teszt alkalmazásával, mint a közvállalkozás által nyújtott támogatás esetén. [30]

[25] Lásd: Dyson ítélet, 52. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd még: Wildemeersch, J., „Section 2. – Les conditions du recours en responsabilité”, *Contentieux de la légalité des actes de l'Union européenne*, Bruylant, Brüsszel, 2019, 466–479. o., valamint Nicolaides P., „The discretion of competition authorities and their liability for damage they cause with erroneous decisions”, *European Competition Law Review*, 2024, 45. kötet, 7. szám, 308–316. o.

[26] Lásd ebben az értelemben: Lenaerts, K. et al., *EU Procedural Law*, 2. kiadás, Oxford University Press, 2023, 501. o. E szerzők szerint az uniós bíróságok által alkalmazott felelősségi kritérium az intézményt, szervet, hivatalt vagy ügynökséget megillető mérlegelési jogkörhöz kapcsolódó szubjektív elemet tartalmaz, az olyan tényezők figyelembevételével párhuzamosan, mint többek között a szabályozandó helyzetek összetettsége, a jogszabályok alkalmazásának vagy értelmezésének nehézségei, a megsértett uniós jogszabály egyértelműségének és pontosságának foka, valamint a tévedés ki nem menthető vagy szándékos jellege.

[27] A Bíróság például megállapította, hogy az uniós jog puszta megsértése elegendő lehet az uniós jog olyan kellően súlyos megsértésének megállapításához, amely megalapozhatja az Unió szerződésen kívüli felelősségét egy olyan esetben, amikor a Bizottság elmulasztotta megfizetni az ideiglenesen megfizetett bírság késedelmi kamatokkal növelt összegét egy olyan határozat megsemmisítését követően, amelyben megállapította, hogy e vállalkozás megsértette az EUMSZ 101. cikket (lásd ebben az értelemben: 2021. január 20-i Bizottság kontra Printeos ítélet, C-301/19 P, EU:C:2021:39, 104. és 105. pont).

[28] Lásd: Dyson ítélet, 54. pont. Másként fogalmazva, nincsen semmiféle automatikus összefüggés az érintett intézmény mérlegelési jogkörének hiánya és a jogsértés „uniós jogot kellően súlyosan sértő” jellegűnek való minősítése között. A kérdéses intézmény mérlegelési jogkörének terjedelme ugyanis meghatározó jellegű, ám nem kizárólagos kritérium (lásd ebben az értelemben: a Törvényszék 2010. március 3-i Artegodan kontra Bizottság ítélete, T-429/05, EU:T:2010:60, 59. és 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[29] A Törvényszék Tercas ítéletének 70. pontjában a Törvényszék lényegében azt rótta fel a Bizottságnak, hogy az a jelen ügyben nem próbált egyértelműen különbséget tenni az intézkedés államnak való betudhatósága és azon kérdés között, hogy ezt az intézkedést állami forrásokból nyújtották-e, amelyek különálló és kumulatív feltételeknek minősülnek. Tercas ítéletében a Bíróság nem határozott erről a szempontról, hanem kizárólag a vitatott intézkedések olasz hatóságoknak való betudhatóságának feltételét vizsgálta (ezen ítélet 64. pontja).

[30] A Törvényszék Tercas ítéletének a Bíróság Tercas ítéletének 67. pontjában megerősített 87–90. pontjából kitűnik, hogy a Bizottság nem támaszkodhatott a hatóságok által a támogatást nyújtó magánjogi jogalany felett gyakorolt befolyás és tényleges ellenőrzés hiányának a valószínűtlenségére, hanem köteles volt olyan „elegendő valószínűsítő körülményt” előadni és alátámasztani, amelyek lehetővé teszik számára annak megállapítását, hogy a szóban forgó támogatási intézkedést a hatóságok befolyása vagy tényleges ellenőrzése mellett hozták meg. Lényegében a Bizottság nem vette figyelembe az érintett jogalany és az állam közötti „tőkekapcsolat” hiányát (lásd a Bíróság Tercas ítéletének 73. pontját).

25. Először is, ami a támogatás betudhatóságára és az állami forrásokra vonatkozó feltétel összekeverését illeti, megállapítom, hogy a Tercas határozatban a Bizottság nem tett különbséget e két feltétel között, mivel az említett feltételekhez kapcsolódó valószínűsítő körülmények álláspontja szerint azonosak voltak.

26. E tekintetben rámutatok, hogy nem szokatlan, hogy a Bizottság, az uniós bírósághoz hasonlóan együttesen értékeli az állami támogatás egyes feltételeit, amennyiben e ténybeli elemek e feltételek vonatkozásában azonosak.[31] Ez a helyzet többek között a kedvezményezett számára biztosított előnyre és az intézkedés szelektivitására vonatkozó feltételek (például az adótámogatások kapcsán),[32] a versenytorzítás és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségre vonatkozó feltételek,[33] valamint – ami a jelen ügyben releváns – az intézkedés államnak való betudhatóságára és az állami források alkalmazására vonatkozó feltételek[34] esetében.

27. Másodszor, ami a támogatás államnak való betudhatóságára vonatkozó feltétel értékelését illeti, igaz, hogy – amint az a Tercas ítéletekből kitűnik –[35] a Bizottság a jelen ügyben nem támaszkodhatott *a hatóságok által a FITD felett gyakorolt befolyás és tényleges ellenőrzés hiányának a valószínűtlenségére*, hanem azt kellett bizonyítania, hogy a szóban forgó támogatási intézkedést a *hatóságok befolyása vagy tényleges ellenőrzése mellett hozták meg*. Az uniós bíróság szerint a Bizottság lényegében téves tesztet alkalmazott.

28. Ezzel együtt úgy vélem, hogy a jelen ügy körülményei között a Bizottságnak valószínűsítő körülmények összetett csoportját kellett megvizsgálnia a hatóság azon intézkedésekben való részvétele mértékének megállapítása érdekében, amelyeket egy olyan jogalany tett, mint a FITD, amelynek „magán” jellege nem volt eleve egyértelmű, tekintettel különösen hibrid jellegére, valamint a Banca d’Italiával fennálló kapcsolataira.[36] Amint azt a Törvényszék megalapozottan ismerte el a megtámadott ítélet 120. pontjában, a Bizottságnak az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatás” fogalmát kellett alkalmaznia egy olyan különösen összetett jogi és ténybeli kontextusban, amelyben a támogatási intézkedéseket magánjogi jogalany nyújtotta, így értékelve azokat a körülményeket és elemeket, amelyek lehetővé teszik az intézkedés betudhatóságának, a Tercas határozatban említett nemzeti intézkedések ténybeli és jogi hátterének, az állam képviselőinek a beavatkozás különböző szakaszaiban való közreműködésének, valamint az FITD-re ruházott közügyi megbízásnak a megállapítását.

[31] Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás alkotóelemeinek felsorolása önmagában is aszerint változik, hogy a körülményektől függően ezen elemek némelyikét együttesen értékelik. A részletesebb felsorolása alapján a következő elemek különböztethetők meg: az intézkedés államnak való betudhatósága és az állami források alkalmazása (lásd többek között: 2021. március 2-i Bizottság kontra Olaszország és társai ítélet, C-425/19 P, EU:C:2021:154, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); a kedvezményezett számára biztosított gazdasági előny (lásd többek között: 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); az intézkedés szelektivitása (lásd többek között: 2024. szeptember 10-i Bizottság kontra Írország és társai ítélet, C-465/20 P, EU:C:2024:724, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); a versenytorzítás (lásd többek között: 2000. szeptember 19-i Németország kontra Bizottság ítélet, C-156/98, EU:C:2000:467, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); valamint a tagállamok közötti kereskedelem akadályozása (lásd többek között: 2024. március 7-i Fallimento Esperia és GSE ítélet, C-558/22, EU:C:2024:209, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[32] Lásd többek között: 2016. december 21-i Bizottság kontra World Duty Free Group és társai ítélet (C-20/15 P és C-21/15 P, EU:C:2016:981, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[33] Lásd többek között: 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 78. pont).

[34] Például a Bíróság Tercas ítéletében az ítélkezési gyakorlatára emlékeztetve kiemelte, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak” való minősítéshez négy feltételnek kell teljesülnie, amelyek közül az első az, hogy „állami beavatkozásnak vagy állami forrásból történő beavatkozásnak kell fennállnia” (ezen ítélet 57. pontja).

[35] Lásd a Törvényszék Tercas ítéletének 87–89. pontját, illetve a Bíróság Tercas ítéletének 65–67. pontját.

[36] Az FITD a Bizottság meghatározása szerint olyan magánjogi jogalany volt, amely nagyon szoros kapcsolatban állt a hatóságokkal, többek között azok létrehozása, feladata, szervezése, keletkezése és az intézkedés alakulása révén (lásd ebben az értelemben a Tercas határozat 121–131. pontját).

29. Egyébiránt, noha az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett „állami támogatás” fogalma objektív fogalom, elemeinek értelmezése, még ha nem is igényel összetett ténybeli vagy gazdasági elemzéseket,[37] összetett jogi kérdéseket vethet fel, mint a jelen ügyben is.[38] A tények vizsgálata ugyanis, jellegénél fogva, még a mérlegelési mozgástér hiányában is nehézségeket eredményezhet a mögöttes jogi fogalmak értelmezésében és főként alkalmazásában, valamint olyan fogalmi hibákhoz vezethet, mint amelyeket a jelen ügyben a Bizottságnak rónak fel.[39]

30. Ennélfogva úgy vélem, hogy még ha a Bizottság a jelen ügyben korlátozott mérlegelési mozgástérrel rendelkezett is, sőt nem is rendelkezett mérlegelési mozgástérrel, az általa vizsgált helyzet összetettsége továbbra is releváns annak vizsgálata szempontjából, hogy ezen intézmény kellően súlyosan megsértette-e az uniós jogot.[40] Ennélfogva a „kellően súlyos jogsértés” fennállásának értékelése szempontjából releváns szempont mindenesetre továbbra is a gondos közigazgatási szerv magatartásának kritériuma.

31. Ebből következik, hogy a Bizottság által a jelen ügyben elkövetett hibák „puszta mérlegelési hibáknak” minősíthetők, amelyek önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy megállapítsák az uniós jog nyilvánvaló és súlyos megsértését, más szóval egy olyan szabálytalanságnak, amelyet a szokásosan elővigyázatos és gondos közigazgatási szerv hasonló körülmények között nem követett volna el, és amely megalapozhatná az Unió felelősségét.[41]

32. A fentiekre figyelemmel úgy vélem, hogy a második fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

A harmadik fellebbezési jogalapról

33. A harmadik jogalap az EUMSZ 340. cikk második bekezdésének, valamint a Törvényszék eljárási szabályzata 91. cikke e) pontjának és 96. cikkének megsértésén alapul, amennyiben a Törvényszék megállapította, hogy nem áll fenn okozati összefüggés a Bizottság jogellenes magatartása és az állítólagos károk, vagyis az ügyfélkör vele szembeni bizalmának romlása között.[42]

[37] Ez a helyzet többek között a „magángazdasági szereplő elvének” a kedvezményezett számára biztosított előny feltételének vizsgálata keretében történő alkalmazása esetén (lásd például: 2021. november 11-i Autostrada Wielkopolska kontra Bizottság és Lengyelország ítélet, C-933/19 P, EU:C:2021:905, 116. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[38] Szemléltetésképpen lásd: Merola, M. és Caliento, F., „Is the notion of aid broadening or shrinking over time, and if so, why? A subjective view on the rationale of the case law”, *EU State Aid Law*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2020, 18–53. o. E szerzők több példát is felsorolnak, amelyek kiemelik az állami támogatás meghatározásával járó nehézségeket, különösen az állami források fogalmát illetően (lásd különösen a 26–31. oldalt), és azt is megjegyzik, hogy az utóbbi időben egyre gyakoribbak azok az ügyek, amelyekben a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéleteit.

[39] E tekintetben érdemes megjegyezni, hogy a Bíróság Tercas ítéletét nagytanácsban hozták meg.

[40] Lásd a jelen indítvány 23. és 24. pontját. Ilyen helyzetekben ugyanis az uniós jog *kellően súlyos* megsértésének követelményét megfosztanák hatékony érvényesülésétől, ha a Bizottság által elkövetett bármely jogsértés – mint minden olyan közigazgatási szerv esetében, amely szakértelme területén jár el – elegendő lenne e követelmény teljesítéséhez.

[41] A Bizottság által a tárgyaláson előadott észrevételeket átvéve olyan helyzetről van szó, amelyben a Bizottság hibát követett el (és e tekintetben elhangzott a „*mea culpa*”), amely azonban nem haladta meg a gondos ügyintézéstől elvárt mértéket (amelynek ebben az esetben „*mea maxima culpa*” nyilatkozatot kellett volna tennie).

[42] Lásd a megtámadott ítélet 132-161. pontját.

34. A Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően az okozati összefüggésre vonatkozó feltétel lényegében az uniós intézmények magatartása és a kár közötti, kellően közvetlen okozati összefüggés fennállására vonatkozik, amely összefüggést a felperesnek kell bizonyítania oly módon, hogy a kifogásolt magatartás kell, hogy legyen a kár meghatározó oka. [43]

35. A jelen ügyben a fellebbező először is azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a Bizottság magatartása és az ügyfélkör elvesztésével kapcsolatos károk közötti okozati összefüggés fennállásának kizárása érdekében úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem különböztette meg a saját ügyfeleit a Tercas ügyfeleitől, és nem határozta meg az egyes ügyfeleknek tulajdonítható értékeket sem.

36. Márpedig a fellebbező állításával ellentétben a Törvényszék nem szorítkozott annak megállapítására, hogy a fellebbező nem különböztette meg saját ügyfélkörét a Tercas ügyfélkörétől, hanem úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem terjesztett elő annak meghatározására irányuló konkrét érveket sem, hogy a Tercas ügyfélkörének és közvetlen betéteinek elvesztése a Tercas határozatnak tudható-e be, [44] amit a fellebbező nem vitatott.

37. Mindenesetre a megtámadott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbező ügyfeleinek azon döntéseit, amelyek az állítólagos kárt okozták, az utóbbiak által a pénzügyi érdekeikre tekintettel végzett megfontolások és értékelések keretében hozták meg; mindenekelőtt a fellebbező ügyfeleit nem terhelte semmilyen, a Tercas határozatból eredő jogi kötelezettség; ezt követően e határozat nem tartalmazott egyetlen olyan bizonyítékot sem, amely a fellebbezőt úgy mutatta volna be, mint amely nem tud a Tercas érdekében alternatív intézkedéseket elfogadni, vagy amely a fellebbező hitelességének és ügyfelei vele szembeni bizalmának csökkentésére irányult volna, végül a Tercas határozat bejelentését követően az olasz kormány és a fellebbező jelezte, hogy az önkéntes beavatkozási intézkedések már készek, következésképpen pedig a Tercas határozatból semmilyen negatív hatás nem következik. [45]

38. E tekintetben a fellebbező a Törvényszék megállapításainak kifogásolására szorítkozik, anélkül hogy bizonyítaná, hogy azok téves jogalkalmazáson, illetve a tények vagy bizonyítékok elferdítésén alapulnak.

[43] Lásd többek között: 2023. április 27-i Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro és társai kontra Bizottság ítélet (C-549/21, EU:C:2023:340, 114. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még ebben az értelemben: Lenaerts, K. et al., *EU Procedural Law*, 2. kiadás, Oxford University Press, 2023, 512–514. o. Amint arra e szerzők rámutatnak, a Bíróság ítélkezési gyakorlatában nincs standard megfogalmazás e követelményre vonatkozóan, amelyet az uniós bíróság különböző módokon fejt ki, mivel az alapul szolgáló fő elgondolás az, hogy az Unió csak olyan károkért felel, amelyek intézményei, szervei és hivatalai jogellenes aktusainak vagy magatartásának közvetlen következményei (lásd még: Wildemeersch, J., „Section 2 – Les conditions du recours en responsabilité”, *Contentieux de la légalité des actes de l'Union européenne*, Bruylant, Bruxelles, 2019, 484–487. o.). Ezenkívül egyes szerzők különbséget tesznek egyrészt a „ténybeli okozati összefüggés” fogalma között, amely választ ad arra a kérdésre, hogy a jogellenes magatartás a hivatkozott kár „*conditio sine qua non*” eleme-e, másrészt pedig a „jogi okozati összefüggés” között, amely további követelményeket ír elő az uniós intézmények vagy szervek túl távoli károkért való felelősségének kizárása érdekében, megkövetelve, hogy a kár kellően közvetlenül származzon a jogellenes magatartásból, kellően közvetlen kapcsolat álljon fenn a magatartás és a kár között, vagy hogy a magatartás a kár meghatározó oka legyen (lásd ebben az értelemben: Biondi, A., és Farley, M., *The right to damages in European law*, Kluwer Law International, 2009, 146–154. o.). Ugyanezt a különbségtételt vette át Ćapeta főtanácsnok a WS és társai kontra Frontex (Közös visszaküldési művelet) ügyre vonatkozó indítványában (C-679/23 P, EU:C:2025:427, 101–109. pont). Az Európai Unió különböző államaiban alkalmazott különböző okozati megközelítések összehasonlító tanulmányozásához lásd még: Infantino, M. és Zervogianni, E., „The European Ways to Causation”, Causation in European Tort Law, Cambridge University Press, 2017, 85–128. o., valamint Bussani, M., Sebok, A., J. és Infantino, M., „Causation”, *Common Law and Civil Law Perspectives on Tort Law*, Oxford Academic, online kiadás, 2022, 177–212. o.

[44] Lásd a megtámadott ítélet 137. pontját.

[45] Lásd a megtámadott ítélet 138–141. pontját.

39. Másodszor a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen hivatkozott a Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro és társai kontra Bizottság ítéletre. [46]

40. E tekintetben elegendő megjegyezni, hogy a Törvényszék erre az ítéletre csak a fellebbező azon érvének elutasítása érdekében hivatkozott, amely szerint a fellebbező megerősítette álláspontját, és arra a következtetésre jutott, hogy az említett ítélet nem elegendő az okozati összefüggés fennállásának megállapításához. Ennélfogva a fellebbező által megfogalmazott kifogások nem kérdőjelezik meg a Törvényszék értékelését, amely nem ezen az ítéleten alapul.

41. Harmadszor a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék azt állapította meg, hogy különböző körülmények járultak hozzá az állítólagos károk okozásához.

42. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az szükséges, hogy a hivatkozott kárt ténylegesen az intézmények kifogásolt magatartása okozza. Ugyanis még abban az esetben is, ha az uniós intézmények esetleg hozzájárultak ahhoz a kárhoz, amelynek megtérítését kérik, e hozzájárulás túl távoli lehet más tényezők, mint például a harmadik személyeket vagy adott esetben a felpereseket terhelő felelősség miatt. [47] Ezen kívül, bár a kárt kiváltó tény és a kár közötti okozati összefüggés kérdése jogkérdés, és így a fellebbezés keretében a Bíróság felülvizsgálata alá tartozik [48], az okozati összefüggés Törvényszék általi vizsgálata azonban – a tények vagy a bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – kívül esik a Bíróság hatáskörén a fellebbezés keretében [49]. Az ilyen elferdítés csak akkor állapítható meg, ha az ügy irataiból nyilvánvalóan – anélkül, hogy a tényeket és a bizonyítékokat újbóli vizsgálat alá kellene vetni – kiderül, hogy a meglévő bizonyítékok értékelése nyilvánvalóan téves [50].

43. A jelen ügyben a fellebbező négyet vitat azon öt tényező közül, amelyeket a Törvényszék a megtámadott ítélet 144–149. pontjában a Bizottság magatartása és az állítólagos kár közötti okozati összefüggés fennállásának kizárása érdekében figyelembe vett, vagyis először is a 2015. évi mérlegben feltüntetett veszteségek fennállását, másodszor a befektetők tájékoztatásának hiányát, amely közigazgatási szankciók alkalmazását és bűnügyi nyomozások megindítását eredményezte, harmadszor azt, hogy a Tercas már a 2013. év során fizetésképtelen bank volt, negyedszer pedig azt a körülményt, hogy a Tercas határozat állítólagos negatív hatásainak enyhítését célzó intézkedésekből eredő költségek nem tudhatók be e határozatnak. [51]

[46] 2023. április 27-i ítélet (C-549/21 P, EU:C:2023:340). A fellebbező többek között hangsúlyozza, hogy az ezen ítélet tárgyát képező ügytől eltérően, amelyben a Bizottság olyan nyomást gyakorolt az olasz hatóságokra, amely nem konkrét intézkedésre vonatkozott, a Bizottság a jelen ügyben kötelező erejű határozatot fogadott el.

[47] Lásd ebben az értelemben: 2010. március 18-i Trubowest Handel és Makarov kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-419/08 P, EU:C:2010:147, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A „kellően közvetlen kapcsolat” fogalmát ugyanis az ítélkezési gyakorlat megszorítóan értelmezi, amint azt többek között a Törvényszék is megerősíti, amikor megállapította, hogy önmagában az a tény, hogy az érintett uniós intézmény vagy szerv állítólagosan jogellenes magatartása a kár bekövetkezésének szükséges *feltételét (conditio sine qua non)* képezte abban az értelemben, hogy e magatartás hiányában nem következett volna be, nem elegendő az ezen ítélkezési gyakorlat értelmében vett kellően közvetlen okozati összefüggés megállapításához (lásd többek között ebben az értelemben: a Törvényszék 2019. május 23-i Remag Metallhandel és Jaschinsky kontra Bizottság ítélete, T-631/16, EU:T:2019:352, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: Havu, K. és Kurki-Suonio, S., „Damages Liability of the EU for Harm Caused by Excessive Duration of Court Proceedings”, *European Public Law*, 2021, 27. kötet, 2. szám, 305–330. o.

[48] Lásd ebben az értelemben különösen: 2009. július 16-i Bizottság kontra Schneider Electric ítélet (C-440/07 P, EU:C:2009:459, 192. pont).

[49] Lásd ebben az értelemben különösen: 2017. október 19-i Agriconsulting Europe kontra Bizottság ítélet (C-198/16 P, EU:C:2017:784, 22. pont).

[50] Lásd ebben az értelemben különösen: 2025. augusztus 1-jei Franciaország és Bizottság kontra CWS Powder Coatings és társai ítélet (C-71/23 P és C-82/23 P, EU:C:2025:601, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[51] Ezzel szemben a fellebbező nem vitatja a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 148. pontjában szereplő azon értékelését, amely szerint a fellebbező nem fejtette ki, hogy a Tercas határozat mennyiben akadályozta meg abban, hogy új ügyfeleket vonzzon, holott az önkéntes beavatkozásról (amely az FITD Tercas érdekében történő beavatkozásának helyébe lépett, és amelyet e határozat nem engedélyezett) már két hónappal az említett határozatot követően döntöttek. Mindazonáltal kétlem, hogy ez az egyetlen elem megalapozhatná a Törvényszéknek az állítólagos kár egyidejű okaira vonatkozó értékelését.

44. Előzetesen úgy vélem, hogy a fellebbező érveivel ellentétben az egyidejű okok hatása nem feltétlenül korlátozódik a kártérítés számszerűsítésére, hanem adott esetben érintheti magát a felrótt magatartás és az állítólagos kár közötti okozati összefüggés fennállását is.

45. Először is, ami a 2015. évi mérlegben szereplő veszteségeket illeti, a fellebbező arra hivatkozik, hogy saját szakértői szerint e veszteségek legfeljebb az ügyfélkör-vesztés egy hányadához járulhattak hozzá, amelyet e szakértők 50%-ban állapítottak meg.[52] Ugyanakkor a fellebbező nem bizonyítja, hogy a megtámadott ítélet a tényállással vagy bizonyítékokkal való visszaélésen alapul, és nem vitatja a Törvényszék által e tekintetben figyelembe vett többi kontextusbeli elemet sem, vagyis mindenekelőtt azt, hogy a Tercas 2014-ben történt megszerzésétől kezdve a fellebbező pénzügyi mutatói folyamatosan romlottak, és hogy részvényei egységértékének – a fellebbező 2015. évre vonatkozó éves jelentésének jóváhagyására (a következő 2016. év április 24-én) adott válaszként és azzal egyidejűleg elhatározott – csökkenése a fellebbező ügyfeleinek elégedetlenségét eredményezte;[53] ezt követően annak megállapítását, hogy a Tercas határozat elfogadását megelőzően, különösen 2014 decembere és 2015 decembere között a fellebbező már elvesztette közvetlen betéteinek 4,9%-át;[54] végül pedig azt a körülményt, hogy a hitelszövetkezeti bankok reformja, amelyet maga a fellebbező azonosított azon okok egyikeként, amelyek miatt felül kellett vizsgálnia a 2015–2019-es időszakra szóló üzleti tervét, és azt a 2016–2020-as időszakra szóló új tervvel kellett felváltania, szintén hozzájárult az ügyfelei bizalmának csökkenéséhez.[55]

46. Másodszor, ami azt a tényt illeti, hogy a fellebbező szerint a vezetőségével szemben kiszabott szankciókat a hivatkozott kár bekövetkeztét követően fogadták el, meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Commissione Nazionale per le Società e la borsa (Consob) (nemzeti tőzsde- és értékpapír-felügyeleti bizottság, Olaszország) határozataiból kitűnik, hogy a 2014 novembere és 2015 júniusa között végrehajtott tőkeemelések keretében a fellebbező nem tájékoztatta a befektetőket az alkalmazott módszerről, és a részvények árát az annak meghatározásával megbízott szakértő által meghatározottnál magasabb szinten rögzítette, így a fellebbező igazgatóságával szemben 2017-től kezdődően közigazgatási szankciókat szabtak ki és bűnügyi vizsgálatokat indítottak.[56] Ennélfogva a Törvényszék értékelése szerint e szankciók, amelyeket a kár feltételezett bekövetkezésének időszakát követően fogadtak el, csak megerősítették a fellebbező korábbi magatartását, amely valószínűleg az ügyfélkör bizalmának elvesztését okozta.

47. Harmadszor, ami a Tercas korábbi fizetésképtelenségét illeti,[57] a fellebbező azt állítja, hogy e fizetésképtelenség nem jelenthette a szóban forgó kár meghatározó okát, mivel az régóta ismert körülménynek minősült, és mivel e fizetésképtelenség miatt a Tercas fellebbezőbe való integrációjának folyamatát 2014 óta nem csupán a Tercas pénzügyi hiányának FITD általi teljes fedezése előzte meg, hanem mind a Tercas, mind pedig a fellebbező saját tőkéjének konszolidációjára irányuló további beavatkozások. Márpedig meg kell állapítani, hogy ezek az érvek nem bizonyítják, hogy a Tercas pénzügyi helyzetét tekintve nem volt fizetésképtelen, sem pedig azt, hogy a Törvényszék e tekintetben visszaélt a tényekkel vagy bizonyítékokkal.

[52] Ezáltal a fellebbező maga is elismeri egy olyan további tényező fennállását, amely hozzájárulhatott az állítólagos kárhoz.

[53] Lásd a megtámadott ítélet 144. pontját.

[54] Lásd a megtámadott ítélet 146. pontját.

[55] Lásd a megtámadott ítélet 153. pontját.

[56] Lásd a megtámadott ítélet 145. pontját.

[57] Lásd a megtámadott ítélet 146. pontját.

48. Negyedszer, ami a Tercas határozat állítólagos negatív hatásainak enyhítését célzó intézkedésekből eredő költségeket illeti,[58] a fellebbező nem bizonyította, hogy ha e határozatot nem hozták volna meg, nem került volna sor a betétek csökkenésére vagy az ügyfelek elvesztésére, sem pedig azt, hogy a korrekciós intézkedéseket ténylegesen a kifejezetten az említett határozathoz, nem pedig más körülményekhez kapcsolódó veszteségekre válaszul fogadták volna el.

49. Negyedszer a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék az általa benyújtott szakjelentéseket – azaz egyrészt egy könyvvizsgáló cégtől, másrészt egy egyetemi tanártól származó jelentést – anélkül tekintette megbízhatatlannak, hogy a Törvényszék eljárási szabályzata 91. cikkének e) pontja és 96. cikke értelmében vett szakértői véleményt kért volna.

50. Ugyanakkor megállapítom, hogy a megtámadott ítéletben a Törvényszék nem szorítkozott e jelentések megbízhatóságának megkérdőjelezésére. Éppen ellenkezőleg, először is úgy ítélte meg, hogy a könyvvizsgáló cég szakjelentése nem bizonyította, hogy a Tercas határozat volt e kár közvetlen és meghatározó oka, másodszor, hogy az egyetemi oktató szakjelentésének megbízhatóságát gyengítette az a tény, hogy abban az említett oktató maga is elismerte, hogy a fellebbező 2015-ben jelentős veszteséget szenvedett el, és 2016 végén a Tercas határozat csak egyike volt az állítólagos kárt okozó tényezőknek, harmadszor pedig, hogy e két jelentés, amelyek egyébként a fellebbező által szolgáltatott dokumentumokon alapultak, semmilyen jogi elemzést nem tartalmazott a Tercas határozat és az állítólagos kár közötti okozati összefüggésre vonatkozóan.[59]

51. Mindenesetre ismét úgy tűnik számomra, hogy a fellebbező csak a körülmények Törvényszék általi értékelését vitatja, új értékelést javasolva, azonban nem bizonyítja a tények vagy a bizonyítékok elferdítését, és nem is hivatkozik arra.

52. Ezenkívül, ami azon érvet illeti, hogy a Törvényszék szakértői vélemény nélkül utasította el a szóban forgó szakjelentéseket, hangsúlyozni kell, hogy annak mérlegelése, hogy célszerű-e pervezető vagy bizonyításfelvételi intézkedést hozni, kizárólag az uniós bíróság hatáskörébe tartozik, amely erre nem köteles, ha úgy ítéli meg, hogy a felek által benyújtott bizonyítékok nem elegendőek az okozati összefüggés fennállásának értékeléséhez.

53. A fentiekre figyelemmel úgy vélem, hogy a harmadik fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

Végkövetkeztetés

54. A fenti megfontolások összessége fényében azt javaslom, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést.

[58] Lásd a megtámadott ítélet 149. pontját.

[59] Lásd a megtámadott ítélet 156. és 158. pontját.